

PÄÄKIRJOITUS

Geologin mielellä, suomen kielellä

”*Alussa olivat suo, kuokka – ja Jussi*” alkaa eräs ikonisimmista suomalaisista romaaneista (Linna 1959). Nämä alkusanat voisivat olla toisinto kesän näytteenotosta suomalla, jolloin työpäivä voisi alkaa ajatuksella: alussa olivat suo, suokaira – ja geologi. Tämän ajatuksen seurauksena aloin miettiä suomen kielen ja geologian mielenkiintoisia yhtymäkohtia. Saunan ja salmiakin ohella rapakivi on livahtanut englanninkieliseen termistöön suomenkielisenä sanana. Tämä kertonee myös suomalaisen geologisen tutkimuksen kansainvälisestä merkityksestä jo menneinä aikoina. Myös aapasuo on englanniksi *aapa mire*, vaikka sanan etymologinen alkuperä lieneekin saamessa, josta se on lainattu suomeen. Eräs uusimmista suomenkielistä alkuperää olevista englanninkielisistä sanoista on murto-maa-perämuodostuma (eng. *murtoo*), jonka nimi viittaa muodostuman ensimmäiseen löytöpaikkaan Murtoonjärven läheisyydessä. Murtoista löydät myös laajan artikkelin suomeksi Geologi-lehdestä (Ojala ym. 2022).

Suomenkielinen työ vähenee kasvavassa määrin geologian keskuudessa. Monet geologeja työllistävät organisaatiot ovat monikielisiä, ja suomen käyttö työkielenä vähenee. Vertaisarvioituidut artikkelit julkaistaan tieteellisissä sarjoissa englanniksi, ja tiedeyhteisön yhteisen kielen tarve rampauttaa geologisen suomen kielen osaamista. Niin kutsuttu *Finglish* sekoittaa arkikieltä, mutta ujuttautuu helposti myös ammattisanastoon. Englannille on paikkansa kansainvälistyvässä geoyhteisössä – mutta on tarpeen myös vaalia suomenkielistä geologian termistöä. Tieteen termipankissa tehtävä termityö geotieteen liittyy on arvokasta. Tieteen termipankin

viimeisimpiä kuulumisia kerrottiin Geologi-lehden 3/2023 pääkirjoituksessa (Lehtonen 2023).

Olen parhaillaan lukemassa juuri ilmestynyttä kirjaa Suomen muinaisista tulivuorista (Heinonen & Lehtonen 2024). Kirjan kielellinen leikittely ja runsas suomenkielinen termistö lämmittävät (myös) suomen kielellä viestivän geologin mieltä. Vastaavaa geotieteellistä popularisointia – erityisesti suomeksi – tarvitaan alalamme lisää. Juuri popularisoinnissa geologinen suomenkielinen sanasto ja viestintä on edelleen välttämätöntä.

Haastankin jokaisen lukijan kehittämään myös suomenkielisen geologisen viestintänsä osuutta. Välttämättä ei tarvitse heti aloittaa luonnostelemaan kirjaa; yksi pienemmän mitakaavan vaihtoehto voisi olla kirjoittaa artikkeli omasta tutkimuksestasi Geologi-lehteen. Erityisesti seuraavana julkaistava teemanumeromme, Geotieteiden innovaatiot, kaipaa tekstejä. Vaikka pääkieli Geologi-lehden teksteissä on suomi, ovat ruotsinkieliset ja englanninkieliset tekstit myös lämpimästi tervetulleita Geologin sivuille. Olethan siis yhteydessä, jos Geologi-lehteen kirjoittaminen kiinnostaa!

SARI ROMPPANEN
Geologin päätoimittaja

Lähdeluettelo

- Heinonen, J. S. & Lehtonen, E., 2024. Suomen muinaiset tulivuoret – Kallioidemme salaisuuksia. Gaudeamus, Helsinki, 412 s.
- Lehtonen, E., 2023. Tieto tiivistyy termeihin. Geologi 75, 91
- Linna, V., 1959. Täällä Pohjantähden alla 1. WSOY, Helsinki, 480 s.
- Ojala, A. E. K., Mäkinen, J., Hovikoski, J., Palmu, J.-P., Ahokangas, E., ym., 2022. Murtoot – mitä ne ovat? Geologi 74(6), 204–218.